

NŐI SZAKASZ

Írja: GUTHY BÖSKE 1952

"I like Ike", — hogy miért azt egy cikkben mondtam el a választás előtti héten, New Jersey legnagyobb napilapjában, a Newark Newsban.

A cikk választ akart lenni arra a támadásra, amely felekezeti elfogultsággal, katolikus és zsidó ellenes érzéssel vádolta Eisenhower-t, aki pedig, mint mindenki amúgy is tudja, szimbóluma lehetne az önzetlen, ember-séges, egyszerű, tisztaszívű amerikai polgárnak. Gyűlölöm a politikát — keserves európai emlékek után és nem is áll szándékomban soha az utvesztőjébe keveredni. A politika tudomány és adottság; és sajnos mindkét minőség hiányzik belőlem. Nem is politikai propaganda célzat volt bennem, mikor a cikket megírtam. Inkább csak a hazug vád után el akartam mondani azt a kis történetet, amit személyesen átéltem és ami igazoltta tette, hogy Cardinal Spellman, Amerika első katolikus püspöke, Bernard Baruch és a clevelandi Rabbi Silver, Amerika legkiválóbb zsidói is Eisenhower mellé állottak.

Hogy mit írtam a cikkbe, azt magyarul a Szabadság karácsonyi naptárában akarom elmesélni. Hosszu történet: találkozásom General Eisenhofferrel Bajorszámban, egy amerikaiak által felszabadított koncentrá-

ciós táborban, hét évvel ezelőtt, 1945 októberében.

Cikkemnek egészen váratlan visszhangja volt. A kis város, ahol lakom, kilencvenkilenc százaléban Eisenhower párti. Így a telefonom egész nap csengett, levelekben tömegesen gratuláltak a szép emberi történethez. Legnagyobb meglepetésem azonban akkor volt, mikor a republikánus párt főhadiszállásáról egy vezető politikus hívott fel és megkérdezte nem volna-e hajlandó cikkem tartalmát, — amely még benn a pártban is szenzáció volt, természetesen mint új propaganda anyag — egy beszéd keretében elmondani. Eisenhower generálissal együtt a New York-i "Garment Centerben", amely a legfontosabb ralye lesz a republikánusok számára, hisz tudvalevő, hogy a divatipar munkásai mind unió tagok és így feltételezhető, hogy Stevensont támogatják. De az is köztudomású, hogy a new yorki divatiparban sokan vannak zsidó vallásúak és az én történetem egyrésze Eisenhower generális és a táborban felszabadított zsidók találkozásáról szól.

A meghívást elfogadtam és másnap a new yorki Republican Clubból hivatalos autó vitt a Hetedik avenue és Harmincnegyedik utca sarkára, ahol a szónoki emelvény volt. Az emelvény előtt pedig valóságos megafon erdő, hradó és lapfénykések tömegével. A gyűlésnek, amelyet méltán nevezhetek nagygyűlésnek, mert több mint

kétszázézer ember hallgatta (a rendőrségi becslés szerint) három szónoka volt. Senator Ives, New York állam újjonnan megválasztott senior szenátora, Eisenhower és szerény személyem.

Először rövid bemutató után, amelyben a szenátor elmondta ki vagyok, én beszéltem. A nagy tömeg nem várt meglepetés volt a republikánusok számára. Azt hitték, ez a gyűlés demonstráció lesz Stevenson mellett és a munkások tüntetőleg távolmaradnak majd. De tévedtek. A nemzeti hős, a legnépszerűbb amerikai, mégis csak szívügye volt mindenkinek. És akit nem a szíve, azt a kíváncsisága hozta az emelvényt környező blockhoz.

Mig beszéltem, ezer és ezer szem tekintetét éreztem magamon. Nemcsak az utca volt zsúfolt, mig a szem ellátott, hanem a hatalmas üzletházak — a világ legszebb, legdrágább, és legolcsóbb ruháinak műhelyei és irodái ablakaiból az érdeklődők ezrei bámultak le. És amig a beszédek tartottak, a levegőből a szokásos ticker tape helyett, selyem, tüll, szövet és aranylamé eső hullott ránk. A arányi darabok, amik a szabásnál leestek. Mikor a generális beszélt, egy kis rózsaszín csikos fekete selyemdarab éppen a fejére hullott. Azután a kezére esett. Egy pillanatra abbahagyta a beszédet, hogy megnézze mi is az a csodabogár. Kis kabátbélés volt.

A beszédemet halálos csendben hallgatták. Mintha még a messzi utcák zaja is elhallgatott volna. Figyeltek, meglepte őket, amit mondtam a generálisról, aki elsőnek kívánta a felszabadult zsidóknak a szabad Izrael államot.

Néztem a tömeget, senki sem beszélgetett. Mikor a független Izrael államot említettem, harsogott a taps. Biztos vagyok, hogy a szavazófülkében a hallgatósból sokan emlékeztek arra amit mondtam.

A generális is beszélt arról, hogy ő volt első, aki a felszabadított amerikai katonákkal bevonult a Dachau és Buchenwaldi német haláltáborokba és soha sem fogja elfelejteni amit ott látott. Amig beszélt, mellette álltam és figyeltem napbarnított, egészséges arcát, erős kezét, sárgás ősz kopaszodó fejét. Élénk kék szeméből annyi őszinteség és szeretet áradt bevéde,

GUTHY. Böske 1952

mosolya olyan szívből jövő volt, hogy személyi varázsának még ellenfelei sem tudnak ellentánni. Ezzel a híres Eisenhower "grinnel", ezzel az őszinte, ecsületes, egyszerű, emberséges, jóakartu amerikaiasságával hódította meg nyilván az ország 33 millió polgárát, akik rászavaztak.

Valahogy, míg vele voltam, az volt az érzésem, hogy ez az az ember, aki ha hozzámjönne és a konyhában volna dolgom, odatolnám neki a konyhaszéket és azt mondanám "Hello Ike, sit down and have a bowl of soup with us." Eisenhower a nép embere, a nép közül jött és vasuti munkás apjának otthonában, ahol mint gyerek már maga is dolgozott a mindennapiért, megtanulta becsülni a népet és megőrizte az egyszerűséget. És a nép, amely ráadta szavazatát, megérezte ezt benne.

Beszédemnek nagy sikere volt a Republican Clubban, ahol a rally után ebédeltünk. A vezetők azt akarták, hogy még aznap este ismét beszéljek a Madison Square gardeni nagygyűlésen. Ez azonban úgy éreztem, hogy a közönség, aki odajön, inkább látványosságot óhajt, ragyogóan öltözött filmsztárokat, mint engem, aki szetterekbe csavarva jöttem be Jerseyből.

De harmadikán reggel a választás előtt ismét szólt a telefonom. Ismét a part egyik fontos embere jelentkezett és kért meg, nem volnék-e hajlandó este Governor Dewey programján a televízió beszélni.

Megigérttem, hogy megteszem és este a New York-i Astor Hotelben, a "Citizens for Eisenhower" headquarterjén találkoztunk. Felejthetetlen este volt, a választás izgalmával a levegőben. Az Astor hotel nagy báltermében televíziós gépek sorakoztak, délután jeles, nagynevű republikánus asszonyok beszéltek a felyevő gép előtt. Az esti program azonban a Columbus Avenuei műteremben volt, a Chanel 9 közvetítette. A programot megelőzőleg a vacsoránál talál-

koztam Governor Dewey bájos feleségével, aki egyszerű barna jersey ruhában, szövetcabátban tipikus suburban asszony látszatát keltette. Velünk volt John Rooseveltt is fiatal feleségével, aki viszont ragyogó fekete toalettblben, talpig nerzben, szatín kalapban igazi New Yorki divatdáma. Én egyszerű fekete szövetszoknyát és kerek kivágásu jersey bluzt viseltem, amit a televízió kedvéért sok-sok világos gyöngy sorral élenkítettem. De felvétel előtt a televízió igazgatója odajött hozzám és megkért, hogy ne sértődjek meg, de vegyem le a gyöngyöket — mert így tul "Park Avenue-t" vagyok. Számomra ez kellemes bók volt és persze sietve leszedtem a "glamour"-om.

Elöttem a fiatal John Roosevelt beszélt. Nem tudtam a szemem levenni róla, mennyire hasonlít néhai apjához, Rooseveltt elnökéhez. Majd Governor Dewey — aki egész napi munka után este kielcnkor még olyan friss volt, mintha akkor hagyta volna el otthonát — végtelen kedves szavakkal mutatott be és mesélte el röviden a történetem, amelynek pointja az volt, hogy ez a "lovely and distinguished republican lady" idén először szavaz amerikai elnökre és szavazatát General Eisenhower-ra adja. Beszédemben azután röviden elmondottam miért. Közben a kormányzó azt is megjegyezte, hogy férjem a második világháboruban Eisenhower generális staffjában szolgált mint őrnagy.

A televíziót aznap este körülbelül negyven millió ember nézte. A mi kis communitynkben nem volt ház, ahol a választás előtti és a választás napjának estéjén ne ültek volna késő éjjelig a televízió előtt.

Persze másnap újra szólt a telefon, jöttek a látogatók. Az én kis városom nagyon büszke volt rám. Nem csoda, mert ebben a kis Jersey suburban városban mindenki épügy szereti Ike-ot mint jómagam.